

НЕОБЛАГАЕМИ ДОХОДИ

НОРМАТИВНА
УРЕДБА

Чл. 13 от ЗДДФЛ

ОСНОВНО ПРАВИЛО

Необлагаемите доходи са изброени в чл. 13 от ЗДДФЛ, чийто разпоредби са приложими по отношение на местни физически лица и чуждестранни физически лица, установени за данъчни цели в държава - членка на Европейския съюз, както и в друга държава - членка на Европейското икономическо пространство.

В чл. 24, ал. 2 от ЗДДФЛ също са посочени необлагаеми доходи, но те са само във връзка с доходите от трудови правоотношения. (Виж фиш П.П.1)

СПЕЦИФИЧНО ПРАВИЛО

Разпоредбите на чл. 13, ал. 1, 2 и 4 от ЗДДФЛ не се прилагат за доходите от стопанска дейност като търговец по смисъла на *Търговския закон*, включително като едноличен търговец, както и за физическите лица, регистрирани като земеделски стопани, които определят облагаем доход по чл. 26 от ЗДДФЛ. (чл. 13, ал. 5 от ЗДДФЛ)

Съществува категория специфични доходи, които са освободени от облагане по силата на други закони, специални по отношение на ЗДДФЛ.

Такива закони са: *Законът за отбраната и въоръжените сили на Република България*, *Законът за Министерството на вътрешните работи* и др.

НЕОБЛАГАЕМИ ДОХОДИ

НЕОБЛАГАЕМИ ДОХОДИ (чл. 13, ал. 1 от ЗДДФЛ)

1. Доходи, придобити през данъчната година от продажба или замяна на:

- един недвижим жилищен имот, ако между датата на придобиването и датата на продажбата или замяната са изминали повече от три години;

- до два недвижими имота, както и селскостопански и горски имоти независимо от броя им, ако между датата на придобиването и датата на продажбата или замяната са изминали повече от 5 години.

(чл. 13, ал. 1, т. 1 от ЗДДФЛ)

ЛЕГАЛНИ ДЕФИНИЦИИ

„**Недвижим жилищен имот**“ във връзка с прилагането на [чл. 13, ал. 1, т. 1](#) от ЗДДФЛ е недвижим имот, който към момента на продажбата или замяната може да служи за задоволяване на жилищни нужди (§ 1, т. 51 от ДР на ЗДДФЛ).

2. Доходи от продажба или замяна на движимо имущество, с изключение на:

- пътни, въздухоплавателни и водни превозни средства, ако периодът между датата на придобиването и датата на продажбата или замяната е по-малък от една година;

- произведения на изкуството, предмети за колекции и антикварни предмети;

- акции, дялове, компенсаторни инструменти, инвестиционни бонове и други финансови активи (когато не попадат в обхвата на т. 3), както и доходите от търговия с чуждестранна валута.

НЕОБЛАГАЕМИ ДОХОДИ

ЛЕГАЛНИ ДЕФИНИЦИИ

„Пътно превозно средство“ е съоръжение, придвижвано по пътя на колела и използвано за превозване на хора и/или товари. Към пътните превозни средства се приравняват трамваите, тракторите и самоходните машини, когато се придвижват по пътищата. (§ 6, т. 10 от ДР на *Закон за движението по пътищата*)

„Произведения на изкуството“ са:

1. Картини, колажи и други подобни декоративни произведения, рисунки и графики, направени изцяло от ръката на художник, с изключение на планове и чертежи за архитектурни, инженерни, промишлени, търговски, топографски и други подобни цели, ръчно украсени фабрични изделия, театрални декори, декори за кино и други видове декори;

2. Оригинални гравюри и литографии, като авторски отпечатъци, произведени в ограничени количества, направо в бяло и черно или в цвят на една или няколко плочи, направени изцяло от ръката на художника, независимо от процеса на изработка или използвания материал, с изключение на машинен или фотомашинен процес;

3. Оригинални скулптури и пластики от всякакъв вид материал, изваяни изцяло от ръката на скулптора; скулптурни отливки на оригинала в рамките на 8 копия, чието изпълнение е контролирано от автора или от упълномощени от него художници;

4. Гоблени и пана, изработени ръчно по художествен дизайн, в рамките на 8 копия;

5. Единични керамични изделия, изработени изцяло от автора и подписани от него;

6. Емайлирани рисунки върху медна плоча, изработени ръчно, в рамките на 8 копия, подписани от автора или с печат от студиото, с изключение на бижута и изделия от злато и сребро;

7. Художествени фотографии, подготвени за печат от автора или под негов контрол, с подпис на автора и с пореден номер, в рамките на 30 копия, независимо от размера.

(§ 1, т. 20 от ДР на *Закон за данък върху добавената стойност (ЗДДС)*)

„Предмети за колекции“ са пощенски или гербови марки с клеймо или без клеймо, при условие че не са в употреба, както и колекции и колекционерски предмети, представляващи

НЕОБЛАГАЕМИ ДОХОДИ

интерес от гледна точка на ботаниката, зоологията, минералогията, анатомията, историята, археологията, палеонтологията, етнографията или нумизматиката. (§ 1, т. 21 от ДР на ЗДДС)

„Антикварни предмети“ са предметите, различни от произведенията на изкуството и предметите за колекции, които са на възраст над 100 години. (§ 1, т. 22 от ДР на ЗДДС)

3. Доходите от разпореждане с финансови инструменти по смисъла на [§ 1, т. 11](#) от допълнителните разпоредби.
(чл. 13, ал. 1, т. 3 от ЗДДФЛ)

ЛЕГАЛНИ ДЕФИНИЦИИ

„[Разпореждане с финансови инструменти](#)“ за целите на [чл. 13, ал. 1, т. 3](#) са сделките:

а) с дялове и акции на колективни инвестиционни схеми и на национални инвестиционни фондове, акции, права и държавни ценни книжа, извършени на регулиран пазар по смисъла на чл. 152, ал. 1 и 2 от *Закона за пазарите на финансови инструменти (ЗПФИ)*; права за целите на изречение първо са ценните книжа, даващи право за записване на определен брой акции във връзка с взето решение за увеличаване на капитала;

б) сключени при условията и по реда на обратно изкупуване от колективни инвестиционни схеми, допуснати за публично предлагане в страната или в друга държава - членка на Европейския съюз, или в държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство;

в) сключени при условията и по реда на обратно изкупуване от национални инвестиционни фондове, допуснати за публично предлагане в страната; за обратно изкупуване се смята и разпределението на парични средства при ликвидация на национални инвестиционни фондове от затворен тип;

г) сключени при условията и по реда на търгово предлагане по [глава единадесета, раздел II](#) от Закона за публичното предлагане на ценни книжа, или аналогични по вид сделки в друга държава - членка на Европейския съюз, или в държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство.

(§ 1, т. 11 от ДР на ЗДДФЛ)

НЕОБЛАГАЕМИ ДОХОДИ

Регулиран пазар е многостранна система, организирана и/или управлявана от пазарен оператор, която среща или съдейства за срещането на интересите за покупка и продажба на финансови инструменти на множество трети страни чрез системата и в съответствие с нейните недискреционни правила по начин, резултатът от който е сключването на договор във връзка с финансовите инструменти, допуснати до търговия съгласно нейните правила и/или системи, лицензирана и функционираща редовно в съответствие с изискванията на този закон и актовете по прилагането му.

Регулиран пазар е и всяка многостранна система, която е лицензирана и функционира в съответствие с изискванията на Директива 2014/65/ЕС.

(чл. 152, ал. 1 и 2 от ЗПФИ)

ВНИМАНИЕ: До 31 декември 2025 г. „разпореждане с финансови инструменти“ за целите на чл. 13, ал. 1, т. 3 от ЗДДФЛ са и сделките с дялове и акции на колективни инвестиционни схеми и на национални инвестиционни фондове, акции, права и държавни ценни книжа, извършени на пазар за растеж по смисъла на чл. 122, ал. 1 от ЗПФИ. „Права“ за целите на изречение първо са ценните книжа, даващи право за записване на определен брой акции във връзка с взето решение за увеличаване на капитала.

§ 80, ал. 1 от ПЗР към ЗИД на ЗДДС (обн. - ДВ, бр. 104 от 2020 г., в сила от 01.01.2021 г.)

Съгласно чл. 122, ал. 1 от ЗПФИ пазар за растеж е многостранна система за търговия (МСТ), за която е изпълнено условието - не по-малко от 50 на сто от емитентите, чиито финансови инструменти са допуснати до търговия на тази МСТ, да са малки и средни предприятия, определени съгласно чл. 77 от Делегиран регламент (ЕС) 2017/565, и която разполага с ефективни системи, правила и процедури, осигуряващи изпълнение на изискванията по този закон, включително на Делегиран регламент (ЕС) 2017/565.

4. Разпределени под формата на нови дялове и акции печалба или друг източник на собствен капитал в търговски дружества, както и разпределените печалба или друг източник на собствен капитал под формата на увеличаване на номиналната стойност на съществуващите дялове и акции.
(чл. 13, ал. 1, т. 4 от ЗДДФЛ)

5. Доходи на обезщетените по реда на нормативен акт лица от продажба или замяна на получените като обезщетение компенсаторни инструменти и инвестиционни бонове.
(чл. 13, ал. 1, т. 5 от ЗДДФЛ)

НЕОБЛАГАЕМИ ДОХОДИ

6. Доходи от задължително осигуряване в България или в чужбина.
(чл. 13, ал. 1, т. 6 от ЗДДФЛ)

7. Доходи от допълнително доброволно осигуряване, получени след придобиване право на допълнителна пенсия; доходите от инвестиции на техническите резерви, получени по застрахователни договори; доходите от инвестиции на активите на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване, разпределени по индивидуалните партии на осигурените лица.
(чл. 13, ал. 1, т. 7 от ЗДДФЛ)

ЛЕГАЛНИ ДЕФИНИЦИИ

„Допълнително доброволно осигуряване“ е осигуряването по част втора, дялове трети и четвърти от *Кодекса за социално осигуряване*, както и доброволното осигуряване, осъществявано съгласно законодателството на държава - членка на Европейския съюз, на друга държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство или на друга държава - членка на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие, от институция, която извършва дейности, пряко свързани с пенсионното осигуряване или с осигуряването за професионална квалификация и безработица. (§ 1, т. 12 от ДР на ЗДДФЛ)

„Доходи от инвестиции на техническите резерви“ е разпределената от застраховател по партидите на застрахованите лица част от нетния финансов приход от инвестициите на средствата на математическия (премийния) резерв. (§ 1, т. 15 от ДР на ЗДДФЛ)

8. Доходите от лихви по влогове в установени в държава - членка на Европейския съюз, или в друга държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство:

- а) банки;
- б) клонове на банки.

(чл. 13, ал. 1, т. 8 от ЗДДФЛ)

НЕОБЛАГАЕМИ ДОХОДИ

ЛЕГАЛНА ДЕФИНИЦИЯ

„Влог“ за целите на чл. 13, ал. 1, т. 8 от ЗДДФЛ е влог по смисъла на § 1, т. 1 от допълнителните разпоредби на *Закона за гарантиране на влоговете в банките* (ЗГВБ).

(§ 1, т. 58 от ДР на ЗДДФЛ)

Влог по смисъла на § 1, т. 1 от ДР на ЗГВБ е кредитно салдо, което се получава в резултат на средства, оставени по сметка, или от временни положения в резултат на обичайни банкови сделки, което банката е длъжна да плати съгласно приложимите законови и договорни условия, с изключение на кредитно салдо, за което е изпълнено някое от следните условия:

а) съществуването му може да се докаже само с финансов инструмент по смисъла на чл. 4 от Закона за пазарите на финансови инструменти, освен ако е спестовен продукт, удостоверява с депозитен сертификат, издаден на поименно посочено лице и съществуващ към 2 юли 2014 г.;

б) главницата му не подлежи на изплащане по номинална стойност;

в) главницата му подлежи на изплащане по номинална стойност само по силата на специална гаранция от или на споразумение с кредитната институция или трето лице;

г) не е собствен капитал по смисъла на определението в чл. 4, параграф 1, т. 118 от Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 (ОВ, L 176/1 от 27 юни 2013 г.), наричан по-нататък „Регламент (ЕС) № 575/2013“, или дългови ценни книжа, издадени от банка, и задължения, възникнали от запис на заповед или в резултат на писмено съгласие на банка платец да приеме нареждането на издателя на менителница.

9. Лихвите и отстъпките от български държавни, общински и корпоративни облигации, както и от подобни облигации, емитирани съгласно законодателството на друга държава - членка на Европейския съюз, или на държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство.
(чл. 13, ал. 1, т. 9 от ЗДДФЛ)

10. Лихвите по съдебно установени вземания, които не подлежат на облагане, и присъдени обезщетения за разноски по съдебни дела.
(чл. 13, ал. 1, т. 10 от ЗДДФЛ)

11. Присъдени обезщетения и други плащания при средна и тежка телесна повреда, професионална болест или смърт.
(чл. 13, ал. 1, т. 11 от ЗДДФЛ)

НЕОБЛАГАЕМИ ДОХОДИ

12. Обезщетения за принудително отчуждаване на имущество за държавни и общински нужди.
(чл. 13, ал. 1, т. 12 от ЗДДФЛ)

13. Обезщетения за имуществени и неимуществени вреди, с изключение на обезщетенията за пропуснати ползи.
(чл. 13, ал. 1, т. 13 от ЗДДФЛ)

14. Застрахователни обезщетения, когато е настъпило застрахователно събитие.
(чл. 13, ал. 1, т. 14 от ЗДДФЛ)

ЛЕГАЛНИ ДЕФИНИЦИИ

„**Лихва**“ е доход от всякакъв вид вземания за дълг, независимо дали е гарантиран с ипотека или с клауза за участие в печалбата на длъжника, включително лихвите по депозити в банки и доходите (премиите) от бонове и облигации. (§ 1, т. 7 от ДР на ЗДДФЛ)

„**Застрахователно обезщетение**“ е застрахователно обезщетение по смисъла на Кодекса за застраховането. (§ 1, т. 16 от ДР на ЗДДФЛ)

15. Помощите и добавките от социално подпомагане, получени на основание на *Закона за хората с увреждания*, *Закона за закрила на детето*, *Закона за семейни помощи за деца* или на друг нормативен акт, както и обезщетенията и помощите при безработица, получени на основание на нормативен акт.
(чл. 13, ал. 1, т. 15 от ЗДДФЛ)

16. Помощи от организации със социална дейност, създадени със закон, и от юридически лица с нестопанска цел, регистрирани за осъществяване на общественополезна дейност.
(чл. 13, ал. 1, т. 16 от ЗДДФЛ)

17. Суми, получени на основание на *Закона за семейни помощи за деца*, както и суми за издръжка, получени от правоимащи лица съгласно разпоредбите на *Семейния кодекс*.
(чл. 13, ал. 1, т. 17 от ЗДДФЛ)

18. Стипендии, получени от физически лица за обучението им в страната и в чужбина.
(чл. 13, ал. 1, т. 18 от ЗДДФЛ)

19. Парични суми и подаръци, получени на основание на нормативен акт от донори на кръв, кръвни съставки и биопродукти за хуманни цели.
(чл. 13, ал. 1, т. 19 от ЗДДФЛ)

20. Паричните и предметните печалби, получени от участие в хазартни игри, организирани с лиценз, издаден по реда на *Закона за хазарта* (ЗХ) или съгласно законодателството на друга държава - членка на Европейския съюз, или държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство.
(чл. 13, ал. 1, т. 20 от ЗДДФЛ)

НЕОБЛАГАЕМИ ДОХОДИ

21. Наградите, които се дават във вид на допълнителна игра или предметна печалба с незначителна стойност от развлекателни автомати по смисъла на ЗХ или съгласно законодателството на друга държава - членка на Европейския съюз, или държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, както и предметните печалби с незначителна стойност от други игри на случайността, извън посочените в чл. 13, ал. 1, т. 20. (чл. 13, ал. 1, т. 21 от ЗДДФЛ)

ЛЕГАЛНИ ДЕФИНИЦИИ

Хазарт е всяка игра на случайността, в която има залог и може да се получи печалба или да се загуби залогът. (чл. 2, ал. 1 от ЗХ)

„Залог” е всяко плащане на пари, пряко или под друга форма, за участие в хазартна игра с цел получаване на печалба. (§ 1, т. 1 от ДР на ЗХ)

Не се смятат за хазартни игрите с развлекателен или спортен характер, при които се изисква проява на сръчност, знания и умения от участниците и които не се основават преимуществено на случайност, като в случаите, когато за участие в тези игри се заплаща такса за формиране на награден фонд, същият се разпределя изцяло между участниците. Така посоченото, не се прилага за игрите, които се организират онлайн или чрез друго електронно съобщително средство. (чл. 11 от ЗХ)

Развлекателните автомати са технически устройства, служещи за отдых и развлечение, демонстрация на сръчност и умения, и такива с познавателна цел, които могат да дават награда във вид на допълнителна игра, както и предметна печалба с незначителна стойност, като се забраняват награди в пари, алкохолни или тютюневи изделия. (чл. 12 от ЗХ)

„Печалба с незначителна стойност” за целите на чл. 13, т. 21 от ЗДДФЛ е предметна печалба, чиято пазарна цена е до 100 лв. (§ 1, т. 62 от ДР на ЗДДФЛ)

Всяка хазартна игра и дейност по ЗХ на територията на Република България може да се организира само с лиценз, издаден от изпълнителния директор на Националната агенция за приходите или оправомощен от него заместник изпълнителен директор, като само предвидените в този закон хазартни игри подлежат на разрешаване и организиране.

НЕОБЛАГАЕМИ ДОХОДИ

Лицензът дава право за организиране само на изрично посочената в него игра или дейност и не може да се прехвърля освен в случаите по чл. 39 от ЗХ. (чл. 3 от ЗХ)

22. Предоставени държавни и национални награди на творци в областта на културата и на спортисти, наградите на лауреати на конкурси по проекти и програми, финансирани изцяло или частично от Национален фонд "Култура", предоставените държавни парични награди за особени заслуги към българската държава и нацията, както и наградите, предоставени на ученици с изяви дарби за участие в национални и международни олимпиади, състезания и конкурси.

(чл. 13, ал. 1, т. 22 от ЗДФЛ)

23. Получените суми за командировъчни пътни и квартирни пари по правоотношения, които не са трудови, когато са за сметка на възложителя и са доказани документално по реда на действащото законодателство, както и дневните командировъчни пари, но не повече от двукратния им размер, определен за лицата по трудови правоотношения.

(чл. 13, ал. 1, т. 23 от ЗДФЛ)

24. Доходи, получени от рента, аренда или от друго възмездно предоставяне за ползване на земеделска земя.

(чл. 13, ал. 1, т. 24 от ЗДФЛ)

ЛЕГАЛНИ ДЕФИНИЦИИ

„Държавна парична награда за особени заслуги към българската държава и нацията“ е държавната парична награда на лица за изключителните им постижения и цялостен принос в областта на културата, науката, образованието, отбраната и националната сигурност, здравеопазването, спорта и др., за укрепване и развитие на гражданското общество, демократичните институции и защитата на човешките права и свободи, за борба с бедствия и аварии, за опазване на околната среда и за проявена лична доблест, предоставена по реда на *Закона за награждаване на лица за особени заслуги към българската държава и нацията*.

(§ 1, т. 59 от ДР на ЗДФЛ)

„Рента“ е доход, който получава собственикът на земеделска земя за ползването ѝ от кооперация, регистрирана по *Закона за кооперациите* (ЗК). (§ 1, т. 17 от ДР на ЗДФЛ)

„Аренда“ е доход, който арендодателят получава по силата на договор за аренда.

(§ 1, т. 18 от ДР на ЗДФЛ)

25. Възнаграждения на:

- членовете на персонала на дипломатическите представителства съгласно Виенската конвенция за дипломатическите отношения;
- членовете на консулствата съгласно Виенската конвенция за консулските отношения;
- служителите на междудържавни и междуправителствени организации съгласно международния договор, сключен със съответната организация, и членовете на семействата на изброените лица, доколкото това е предвидено в съответния международен договор.

(чл. 13, ал. 1, т. 25 от ЗДФЛ)

НЕОБЛАГАЕМИ ДОХОДИ

26. Доходи от продажба или замяна на имущество, придобито по наследство и завет, както и на имущество, реституирано по реда на нормативен акт.
(чл. 13, ал. 1, т. 26 от ЗДДФЛ)

27. Потребителски дивиденди от кооперации, създадени по ЗК.
(чл. 13, ал. 1, т. 27 от ЗДДФЛ)

ЛЕГАЛНА ДЕФИНИЦИЯ

„Потребителски дивиденди” са дивидентите, разпределени за потребителски стоки, които член-кооператорите закупуват от кооперацията (§ 1, т. 20 от ДР на ЗДДФЛ).

28. Средствата, получени по програма "Еразъм +" на Европейския съюз в областта на образованието, обучението, младежта и спорта.
(чл. 13, ал. 1, т. 28 от ЗДДФЛ)

29. Доходите от дейност по таксиметров превоз на пътници, извършвана от физически лица - водачи, от името на регистриран превозвач, но за тяхна сметка, ако за автомобила, с който се извършва дейността, е платен данък върху таксиметров превоз на пътници по реда на *Закона за местните данъци и такси* (ЗМДТ).
(чл. 13, ал. 1, т. 29 от ЗДДФЛ)

ВНИМАНИЕ! В определени случаи, доходите изброени в чл. 13 от ЗДДФЛ подлежат на облагане с данък!

ПРИМЕР: Доход, получен във връзка с предоставяне на имущество по договор за лизинг, в който изрично е предвидено прехвърляне на правото на собственост върху имуществото, е облагаем доход, независимо, че доходът от продажбата на същото имущество в годината на подписване на договора може да е необлагаем доход.
(чл. 33, ал. 9 от ЗДДФЛ).

НЕОБЛАГАЕМИ ДОХОДИ

НЕ СЕ СМЯТА ЗА ДОХОД
(чл. 13, ал. 2 от ЗДДФЛ)

полученото имущество по наследство, завет и дарение, както и полученото имущество с възстановено право на собственост по реда на нормативен акт.

НЕ СЕ ОПРЕДЕЛЯ
ДАНЪК
(чл. 13, ал. 4 от ЗДДФЛ)

към датата на придобиване на акции и дялове, които са получени срещу направени непарични вноски в търговски дружества.

ВНИМАНИЕ! Когато впоследствие търговското дружество извърши продажба, замяна или друго възмездно прехвърляне на имуществото - предмет на непаричната вноска, и вследствие на това намали капитала си и направи плащане (в пари или в натура) в полза на лицето, направило непаричната вноска, за данъчни цели се смята, че физическото лице - съдружник или акционер в това дружество, е извършило продажба на имуществото на датата на вписването на непаричната вноска в търговския регистър.

В тези случаи доходът се смята за придобит от физическото лице на датата на вписването на намаляването на капитала в търговския регистър и се облага по реда на чл. 33 от ЗДДФЛ, освен ако не е освободен от облагане по реда на чл. 13, ал. 1, т. 1 от ЗДДФЛ.

(чл. 13, ал. 4 от ЗДДФЛ).

Пример: През месец януари физическо лице извършва непарична вноска в търговско дружество, като апортира собствен недвижим имот, притежаван от него 1 година (имуществото е извън обхвата на чл. 13, ал. 1, т. 1 от ЗДДФЛ). Цената на придобиване на този имот е 120 000 лв. Направена е експертна оценка на вещите лица, при което имотът е оценен за 200 000 лв., а лицето е получило акции на същата стойност.

На 15 юни същата данъчна година търговското дружество извършва продажба на това имущество за 200 000 лв., като извършва намаляване на капитала и съответно изплащане на

НЕОБЛАГАЕМИ ДОХОДИ

тази сума на физическото лице. В този случай по силата на чл. 13, ал. 4 от ЗДДФЛ приемаме, че физическото лице е извършило продажба на датата на вписване на непаричната вноска в търговския регистър (месец януари). Облагаемият доход в размер на 72 000 лв. ((200 000 – 120 000) – 10%) се смята за придобит на датата на вписването на намаляването на капитала в търговския регистър.